

การพัฒนาความรับผิดชอบของนิสิตที่เรียน
วิชา 233100 สารสนเทศศาสตร์เบื้องต้นโดยใช้การอ่าน

Developing responsibility in student by reading: Case study
233100 Introduction to Information Science

สมพร เบ็ทซ์¹

betz_som@yahoo.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนิสิตคณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่เรียนวิชา 233100 สารสนเทศศาสตร์เบื้องต้น ก่อนและหลังใช้การอ่านบทความที่ผู้สอนคัดสรรให้ จำนวน 15 เรื่อง ประชากรคือนิสิตชั้นปีที่1 ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา 233100 สารสนเทศศาสตร์เบื้องต้น ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 51 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บทความจำนวน 15 เรื่อง และแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) คะแนนความรับผิดชอบของนิสิตหลังการอ่านบทความ สูงกว่าก่อนอ่านบทความ โดยมีคะแนนหลังใช้การอ่าน เท่ากับ 85.84 คะแนน สูงกว่าก่อนอ่านบทความ 18.90 คะแนน (2) นิสิตส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ตรงกันว่าบทความมีส่วนช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเรียน เช่น รับผิดชอบต่องานที่อาจารย์ได้มอบหมายให้ทำ การเข้าเรียนทันเวลากลับไปทบทวนบทเรียน และตั้งใจเรียนมากขึ้น เป็นต้น

คำสำคัญ: ความรับผิดชอบ การอ่าน

Abstract

Purpose of this research was to compare the responsibility behavior between before and after reading 15 selected articles for Faculty of Business, Economics and Communications students of Naresuan University who registered in 233100 Introduction to Information Science. The population were 51 first year students who registered in 233100 Introduction to Information Science in second semester 2012 academic year. Instruments of this research were 15 articles and responsibility behavior questionnaire. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results of this research revealed that: (1) Responsibility behavior score after reading articles higher than before reading, the score after reading articles was 85.84 higher than before reading articles 18.90 (2) Most of the students showed their opinions that the articles helped them to change their studying responsibility such as responsibility in teacher's assignment, be punctual, reconsider the lessons and pay attention during studying in classroom.

Keywords: Responsibility, Reading

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาสารสนเทศศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทนำ

จากประสบการณ์การสอนในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ผู้วิจัยพบว่านิสิตมีปัญหาขาดความรับผิดชอบในการเรียนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมต่างๆ เช่น ขาดเรียน เข้าชั้นเรียนสาย ไม่ตั้งใจเรียน ไม่ส่งงานตามกำหนดเวลา ตลอดจนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมอื่นๆ ทั้งนี้ พฤติกรรมการขาดความรับผิดชอบในการเรียนดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดผลเสียต่อนิสิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังที่อารีย์วรรณ เทียรวอบ กล่าวถึงความสำคัญของความรับผิดชอบว่า “บุคคลที่มีความรับผิดชอบ หากจะต้องปฏิบัติหน้าที่ใดๆ ก็ย่อมสามารถทำงานได้สำเร็จเป็นที่เชื่อถือ และนำมาซึ่งความสำเร็จของชีวิตการทำงานในที่สุด” (2550, หน้า 2) ความรับผิดชอบจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญที่พึงปลูกฝังแก่เยาวชน เพื่อประโยชน์ในการศึกษาเล่าเรียนตลอดถึงการดำเนินชีวิต และด้วยเหตุดังกล่าว มหาวิทยาลัยนเรศวรจึงกำหนดเป็นอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ข้อหนึ่งในจำนวนห้าข้อของบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร คือ “เก่งครองชีวิต” โดยอธิบายความว่า หมายถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง โดยในเบื้องต้นนิสิตจะต้องได้รับการพัฒนาและปลูกฝังให้มีพฤติกรรมที่ดีในการเรียนและการใช้ชีวิต (จากการประชุมคณะกรรมการอัตลักษณ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร)

เพื่อตอบสนองเป้าประสงค์ข้างต้นของมหาวิทยาลัยนเรศวร ในการสอนรายวิชา 233100 สารสนเทศศาสตร์เบื้องต้น ในระหว่างปีการศึกษา 2552- 2555 ผู้วิจัยได้กำหนดให้นิสิตอ่านบทความจำนวน 15 เรื่อง ตลอดภาคเรียน บทความเหล่านี้มีเนื้อหาซึ่งให้ความรู้ ข้อคิด และกระตุ้นจิตสำนึกที่ดีในการดำเนินชีวิต และในวันสุดท้ายของการเรียนได้ขอให้นิสิตเขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนในรายวิชานี้ ผลปรากฏว่าในแต่ละภาคเรียนมีนิสิตจำนวนหนึ่งเขียนแสดงความคิดเห็นว่า ชอบบทความที่นำมาให้อ่านมาก เพราะบทความเหล่านั้นให้แรงบันดาลใจ และทำให้พวกเขาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียน เช่น ไม่ขาดเรียน ตั้งใจเรียนมากขึ้น และจากที่เป็นคนไม่ชอบอ่านก็ทำให้เห็นประโยชน์ของการอ่าน รักการอ่าน

มากขึ้น ขวนขวายที่จะอ่านเพื่อแสวงหาความรู้เพิ่มเติม เป็นต้น จากปฏิกิริยาเชิงบวกดังกล่าวของผู้เรียนทำให้ผู้วิจัยกำหนดสมมุติฐานว่า การอ่านสารสนเทศที่มีคุณค่าและเหมาะสมต่อนิสิต ส่งผลให้นิสิตปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางบวก สอดคล้องกับความเห็นของสุพริยา ผลนาค (2550, หน้า 29, 32) ที่กล่าวว่า การอ่านเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม เพราะการอ่านเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการพัฒนาความคิดสติปัญญา และจริยธรรม อีกทั้งสอดคล้องกับแนวคิดของวรากรณ์ สามโกเศศ ที่เห็นว่า “การอ่านเป็นกระบวนการของการสร้างชีวิตให้มีราคา” การอ่านช่วยสร้างจินตนาการ ส่งเสริมคุณธรรม ทั้งช่วยยกระดับจิตใจและสติปัญญา (อิรัน, 2554, หน้า 34)

จากเหตุผลความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการใช้การอ่านเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของนิสิตที่เรียนวิชา 233100 สารสนเทศศาสตร์เบื้องต้น เพื่อเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ อันอาจใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปลูกฝังคุณลักษณะความรับผิดชอบแก่นิสิตในสาขาวิชาต่างๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนิสิตคณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่เรียนวิชา 233100 สารสนเทศศาสตร์เบื้องต้น ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 ก่อนและหลังใช้การอ่านบทความที่ผู้สอนคัดสรรให้ จำนวน 15 เรื่อง

สมมุติฐานการวิจัย

ความรับผิดชอบของนิสิตหลังการอ่านบทความ สูงกว่าก่อนอ่านบทความ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตชั้นปีที่ 1 ที่เรียนรายวิชา 233100 สารสนเทศศาสตร์เบื้องต้น ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 51 คน

2. แบบการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบวิจัยที่มีกลุ่มเดียวแต่มีการวัดก่อนและหลังใช้สิ่งทดลอง (The One – Group Pretest – Posttest Design) (วิไลพร วรจิตตานนท์, 2549, หน้า 95) ดังนี้

○	X	○
(วัดตัวแปรตาม ก่อนใช้ สิ่งทดลอง)	(ใช้สิ่ง ทดลอง)	(วัดตัวแปรตาม หลังใช้ สิ่งทดลอง)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 บทความจำนวน 15 เรื่อง โดยคัดเลือกบทความที่มีเนื้อหาส่งเสริมหรือจูงใจให้ผู้อ่านมีความรับผิดชอบ ด้วยลักษณะเนื้อหา ดังนี้

3.1.1 ผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิต (ใช้เป็นตัวแบบ) โดยบุคคลเหล่านั้นมีเป้าหมายชีวิตที่ชัดเจน มีความมานะพากเพียร และมีความรับผิดชอบต่อ

3.1.2 ส่งเสริมจิตลักษณะด้านมุ่งอนาคตและควบคุมตน

3.1.3 ส่งเสริมการมีเป้าหมายชีวิตและวิธีการตั้งเป้าหมาย

ทั้งนี้ บทความส่วนใหญ่ ผู้วิจัยได้เคยกำหนดให้นิสิตหลายรุ่นที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการทดลองครั้งนี้ได้อ่านตลอดภาคการศึกษา และได้ข้อมูลเบื้องต้นจากการสังเกตและตรวจงานว่านิสิตมีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อเรียนไปในทิศทางที่ดีขึ้น อีกทั้งนิสิตส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า ผลจากการอ่านบทความเหล่านี้ได้เป็นแรงจูงใจให้พวกเขาปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีความรับผิดชอบต่อมากขึ้น

3.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเรียนมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูล que แสดงถึงความรับผิดชอบต่อเรียนของนิสิต จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ โดยถามเกี่ยวกับประเด็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อเรียน

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด จำนวน 4 ข้อ โดยถามเกี่ยวกับประเด็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อเรียน และด้านอื่นๆ ตลอดจนความประทับใจ และข้อเตือนใจ หลังจากที่ได้อ่านบทความ ซึ่งมี

กระบวนการในการพัฒนาแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาความรับผิดชอบต่อเรียนจากหนังสือ เอกสาร บทความ ความงานวิจัย และข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

2) สร้างแบบสอบถาม

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมด้านภาษา และความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยหาดัชนีความเหมาะสมระหว่างข้อความกับนิยามศัพท์เฉพาะที่วัดในแต่ละข้อ มีค่าความสอดคล้อง 1.00 ทุกข้อ

4) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้เป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์อีกครั้ง ก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง

5) นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับ นิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้การคำนวณ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient method) ของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2535, หน้า 96) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อเรียน .816

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเรียน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อเรียนของนิสิต วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหา ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อคำถามแบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำคำตอบที่เหมือนกันมานับจำนวน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ และร้อยละ ผลการศึกษา

1. คะแนนความรับผิดชอบต่อเรียนของนิสิต หลังการอ่านบทความที่ผู้สอนคัดสรรให้ จำนวน 15 เรื่อง สูงกว่าก่อนอ่านบทความ โดยมีคะแนนหลังใช้การอ่าน เท่ากับ 85.84 คะแนน สูงกว่าก่อนอ่านบทความ 18.90 คะแนน ดังรายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ และผลต่างของคะแนนความรับผิดชอบของนิสิตก่อนและหลังโดยใช้การอ่าน

คะแนนความรับผิดชอบ	μ	σ	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานร้อยละ
หลังใช้การอ่าน (120 คะแนน)	85.84	11.85	71.54	9.88
ก่อนใช้การอ่าน (120 คะแนน)	66.94	11.69	55.78	9.74
ผลต่างของคะแนน	18.90	-	15.76	-

2. นิสิตร้อยละ 98.04 มีความคิดเห็นที่ตรงกัน ที่อาจารย์ได้มอบหมายให้ทำ การเข้าเรียนทันเวลา ว่าบทความมีส่วนช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม กลับไปทบทวนบทเรียน ตั้งใจเรียนมากขึ้น เป็นต้น ความรับผิดชอบในการเรียน เช่น รับผิดชอบต่องาน ดังรายละเอียดในตาราง 2 และ 3

ตาราง 2 แสดงจำนวน และร้อยละของความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และด้านอื่นๆ หลังจากการอ่านบทความ

พฤติกรรม	การที่บทความมีส่วนช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
ด้านความรับผิดชอบต่อ การเรียนรู้	มีส่วนช่วย	50	98.04
	ไม่มีส่วนช่วย	1	1.96
	รวม	51	100.00
ด้านอื่นๆ	มีส่วนช่วย	49	96.07
	ไม่มีส่วนช่วย	2	3.93
	รวม	51	100.00

ตาราง 3 แสดงจำนวน และร้อยละของความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ที่ปรับเปลี่ยนหลังจากการอ่านบทความ

พฤติกรรมความรับผิดชอบ	จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
ไม่เรียนรู้	5	6.10	5
การแบ่งเวลา	5	6.10	5
เข้าเรียนทันเวลา	18	21.95	2
รับผิดชอบต่องาน	24	29.27	1
ตั้งใจเรียนมากขึ้น	10	12.20	3
ขยันอ่านหนังสือ	5	6.10	8
กลับไปทบทวนบทเรียน	10	12.20	3
รับทำงานที่ได้รับมอบหมาย	5	6.10	5
รวม	82	100.00	

นอกจากนี้ยังมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดหรือทัศนคติตลอดจนพฤติกรรมบางประการ เช่น การมีเป้าหมายในชีวิตที่ชัดเจน การมีความอดทน การใช้เงินอย่างระมัดระวังมากขึ้น รวมทั้งรู้จักการประหยัดคอตอมการมีจิตสาธารณะ และมีความขยันมากขึ้น เป็นต้น

ทั้งนี้ นิสิตได้เขียนระบุข้อบกพร่องที่เห็นว่าให้แรงบันดาลใจทำให้เขาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนมากที่สุดจำนวน 3 เรื่องตามลำดับ ได้แก่

1) หมู่เมืองจันทร์. (2552). ฟาสต์ฟู้ด ธุรกิจ: โตโยต้าดีเยี่ยม. **มติชนสุดสัปดาห์**, 30(1539-1540), 24.

2) ญฐนภ ตระกูลธนาภาส. (2555). อ้อแอ้ขึ้น...คนพันธุ์พิเศษ. **ซีเคร็ต Secret**, 4(96), 70-72.

3) อารตี. (2555). ดร.กุลชาติ จุลเพ็ญ จากดินสู่ดาว. **สกุลไทย**, 58(2998), 91-93.

อภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนาความรับผิดชอบของนิสิตที่เรียนวิชา 233100 สารสนเทศศาสตร์เบื้องต้นโดยใช้การอ่าน ปรากฏประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. คะแนนความรับผิดชอบด้านการเรียนของนิสิตคณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสารมหาวิทยาลัยนเรศวร ที่เรียนวิชา 233100 สารสนเทศศาสตร์เบื้องต้น ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 หลังการอ่านบทความที่ผู้สอนคัดสรรให้ จำนวน 15 เรื่อง สูงกว่าก่อนอ่านบทความ โดยมีคะแนนหลังใช้การอ่าน เท่ากับ 85.84 คะแนน สูงกว่าก่อนอ่านบทความ 18.90 คะแนน

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับรายงานวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นจริยธรรมในหนังสือพิมพ์รายวันและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ “ ของพนิดา สีนสุวรรณ, ชรินทร์ มั่งคั่ง และสมชาย พุทธศาสน (2542) ซึ่งพบว่า นักศึกษาเห็นว่าความรู้ที่ได้จากการอ่านหนังสือพิมพ์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ความคิดเห็น ทัศนคติ และพฤติกรรมมากที่สุด มีการนำจริยธรรมที่ได้จากหนังสือพิมพ์รายวันไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ความประหยัด ขยันหมั่นเพียร ความมีสติปัญญา การพึ่งตนเอง

ผลการศึกษาที่แสดงว่านิสิตมีพัฒนาการด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนในทางดีขึ้นอย่างน่าสนใจดังกล่าวนี้นี้ กล่าวได้ว่าเนื่องจากบทความที่ผู้สอนได้คัดเลือกมาใช้ในการทดลองให้นิสิตอ่านเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบด้านการเรียนนั้น ส่วนใหญ่เป็นบทความที่มีเนื้อความเกี่ยวกับการส่งเสริมความรับผิดชอบ ความอดทนของบุคคลในการต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิต ความพากเพียรพยายาม การใฝ่ดี การสู้ชีวิต การมีเป้าหมายที่ชัดเจน ความเมตตา ความกตัญญูต่อผู้มีบุญคุณ ส่งเสริมทัศนคติ คุณธรรม ค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนดี การเห็นความสำคัญของความดีงาม การรักการอ่าน รักการเรียนรู้ การใช้สติปัญญาในการแก้ปัญหาและเอาชนะอุปสรรคต่างๆ การส่งเสริมลักษณะของการมุ่งมั่นอนาคต การควบคุมตนเองให้อดได้ และการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ทั้งนี้ บทความทั้ง 15 เรื่อง ได้แสดงให้เห็นว่าคุณลักษณะที่ดีต่างๆของบุคคลในบทความ สามารถนำชีวิตให้ประสบความสำเร็จได้

นั่นก็คือผู้อ่านได้เห็นบุคคลที่เป็นตัวแบบในบทความที่อ่าน ซึ่งมีความหลากหลายทั้งในแง่ของเพศ อายุ อาชีพ พื้นฐานทางครอบครัว พื้นฐานทางการศึกษา สิ่งแวดล้อม ต้นทุนทางความคิด ต้นทุนทางสังคม เป้าหมายในชีวิตทั้งในระดับจุลภาคและระดับมหภาค เป็นเรื่องราวที่เป็นเหตุการณ์ร่วมสมัยปัจจุบัน บทความแต่ละบทความมีเนื้อหาที่กระชับ ไม่เยิ่นเย้อ มีความยาวที่เหมาะสมกับวัยวุฒิของนิสิต ไม่ยาวจนเกินไปทำให้เกิดความเบื่อหน่ายระหว่างการอ่าน ผู้อ่านอ่านแล้วรู้สึกได้ว่าตนเองสามารถอยู่ในเหตุการณ์นั้นๆ ได้ และตัวแบบในบทความทุกบทความได้รับผลกระทบในทางบวกหลังจากที่ต้องต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ อย่างไม่ย่อท้อ โดยการเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ต้องอาศัยกระบวนการ แนวคิดที่เป็นระบบ มองโลกในแง่บวก และมองปัญหาต่างๆ ที่พบเปรียบเสมือนเป็นแรงผลักดันให้มีความมุ่งมั่นจนประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งบางคนใช้ระยะเวลาไม่มากนัก แต่บางคนก็ต้องอดทน บากบั่นด้วยระยะเวลานานมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของงาน เป้าหมายของแต่ละบุคคล ทำให้ได้ข้อคิดว่า บุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิตทั้งในระดับส่วนบุคคล ระดับครอบครัว ระดับสังคมในระดับแคบและกว้าง คือ

ระดับประเทศและนานาชาติ ไม่ได้เกิดจากโชคชะตาเพียงประการเดียว นอกจากนี้บุคคลที่เป็นตัวแบบในบทความบางบทความยังมีภูมิหลัง อายุ พฤติกรรม ประสบการณ์ ปัญหา อุปสรรค ฯลฯ ใกล้เคียงกับนิสิตที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนั้นหากตนสามารถสร้างเสริมฝึกฝนให้มีจิตพิสัยที่ดีเช่นบุคคลตัวแบบก็น่าจะได้รับผลในทางบวก คือประสบความสำเร็จในชีวิตตามที่มุ่งหวังเช่นเดียวกัน นักการศึกษาส่วนมากได้ให้แนวคิดที่ว่าแนวทางหนึ่งที่ทำให้ผลดีในการพัฒนาความรับผิดชอบที่อยู่ในลักษณะของจิตพิสัย (Affective Domain) คือการใช้ตัวแบบ (Human Modeling)

ทั้งนี้ นักการศึกษาที่กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ตัวแบบที่โดดเด่นมากผู้หนึ่งคือ Bandura (1969, pp.126 -142; 1977, pp. 24 – 29) ซึ่งกล่าวว่า ตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้โดยผ่านข้อมูลที่ได้รับ เมื่อเห็นพฤติกรรมของตัวแบบเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสมน่ากระทำตามจะเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ โดยผ่านกระบวนการ 4 กระบวนการ คือ

- 1) กระบวนการให้ความใส่ใจ (Attention Processes)
- 2) กระบวนการจำ (Retention Processes)
- 3) กระบวนการแสดงออกทางพฤติกรรม (Motor Reproduction Processes) และ
- 4) กระบวนการจูงใจ (Motivational Processes)

งานวิจัยที่ใช้แนวคิด ตัวแบบของแบนดูรา เช่น รัชฎาพร อุทาทิศ (2556) ได้ทำการศึกษา “ผลการจัดกิจกรรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ โดยใช้ตัวแบบของแบนดูรา กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5” ผลของการวิจัยพบว่านักเรียน หลังเรียนจากการจัดกิจกรรมสร้างเสริมจิตสาธารณะโดยใช้ตัวแบบของแบนดูรา มีจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนเรียน และจินตวิรุฬห์ แป้นแก้ว (2553) ได้ศึกษา “ผลของตัวแบบที่มีต่อการลดความวิตกกังวลของนักศึกษาพยาบาลก่อนการศึกษปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล” ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง ความวิตกกังวลของนักศึกษาพยาบาลต่ำกว่าก่อนการทดลอง

นอกจากนี้ดวงเดือน พันธมนาวิน (2522, หน้า 63-67 อ้างอิงใน อังคณา บุญสีสด, 2551, หน้า 31) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมพัฒนาจริยธรรม ว่าสามารถ

พัฒนาได้โดยการให้เลียนแบบจากตัวแบบซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้วิธีหนึ่ง ทั้งยังมีผลการวิจัยยืนยันดังเช่นการศึกษาเรื่อง “การวัดและการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยการใช้กิจกรรมกลุ่มบทบาทสมมติ เทคนิคแม่แบบสถานการณ์จำลอง และกรณีตัวอย่าง” ของอนุวัฒน์ คุณแก้ว (2538, อ้างอิงใน คณิงนิจ พุ่มพวง, 2546 หน้า 48) ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมดังกล่าวทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบสูงขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ตัวแบบจากบทความที่นิสิตได้อ่านจึงทำให้นิสิตเกิดแรงบันดาลใจที่จะปรับเปลี่ยนทัศนคติ ปรับเปลี่ยนวิธีคิด และปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จึงเป็นผลให้นิสิตมีความรับผิดชอบต่อการเรียนเพิ่มมากขึ้น

จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการที่ครูผู้สอนได้จัดกิจกรรมเสริมการอ่านโดยใช้บทความควบคู่ไปกับการสอนปกติ นอกจากที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบมากขึ้นแล้ว ยังทำให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มากขึ้น โดยที่ครูผู้สอนไม่จำเป็นต้องคอยบอกกล่าวถึงหน้าที่ที่ผู้เรียนจะต้องรับผิดชอบ

2. นิสิตร้อยละ 98.04 มีความคิดเห็นที่ตรงกันว่าบทความมีส่วนช่วยในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ความรับผิดชอบในการเรียน โดยบทความที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนของนิสิตมากที่สุด 3 เรื่องแรก คือ

- 1) “โตโยต้าดีเยี่ยม” ของ หนุ่มเมืองจันท์
- 2) “อ้อ แอ็กชั่น คนพันธุ์พิเศษ” ของ ญัฐณทระกลธณภาส
- 3) “ดร.กุลชาติ จุลเพ็ญ จากดินสู่ดาว ของ อารดี”

เหตุผลที่นิสิตกลุ่มทดลองชอบบทความทั้งสามเรื่องดังกล่าวเป็นลำดับต้นๆ นั้น น่าจะด้วยความน่าสนใจของเรื่อง คือ

2.1 ด้วยเนื้อหาที่เป็นแรงจูงใจหรือสร้างแรงบันดาลใจอันสำคัญจากเรื่องราวชีวิตของบุคคลที่เป็นตัวแบบในบทความ 3 เรื่องนี้ ซึ่งล้วนมีต้นทุนทางสังคมต่ำมาก เมื่อเทียบกับต้นทุนทางสังคมของนิสิต (ผู้อ่าน) ที่ได้เรียนในมหาวิทยาลัยของรัฐ แต่พวกเขาก็สามารถพลิกชีวิตที่เริ่มต้นจากศูนย์ไปสู่การประสบความสำเร็จในการเรียน ในธุรกิจหรือการทำงานใน

ระดับสูงอย่างเกินความคาดหวังหรือคาดเดาว่าจะเป็นไปได้

2.2 นอกจากคุณธรรมด้านความรับผิดชอบแล้ว บทความทั้ง 3 เรื่อง ยังเสนอคุณธรรมด้านอื่นๆ ซึ่งเป็นค่านิยมที่เป็นที่ยกย่องเชิดชูของสังคม เช่น ความเมตตา ความกตัญญูต่อผู้มีบุญคุณ การยกย่องคนดี ฯลฯ ลักษณะเช่นนี้ย่อมจับใจผู้อ่านที่อยู่ในสังคมเดียวกัน และมีบรรทัดฐานค่านิยมต่างๆ เช่นเดียวกัน

2.3 บทความที่นำมาให้นิสิตอ่านในการศึกษาวิชาญนี้ ทั้งหมดเป็นข้อเขียนขนาดสั้น มีเนื้อหาที่กระชับ ไม่เยิ่นเย้อ เหมาะแก่่วัยวุฒิและความสนใจของนิสิต ซึ่งโดยทั่วไป เป็นผู้ไม่รัก ไม่สนใจการอ่าน ดังผลการสำรวจหรือวิจัยที่ปรากฏเป็นที่ยึดถือของสังคมไทยมานานหลายปีพบว่า การอ่านหนังสือของคนไทยอยู่ในอันดับท้ายๆ ของกลุ่มประเทศในเอเชีย แม้ว่าการสำรวจครั้งล่าสุดของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในพ.ศ. 2556 จะพบว่า ประชากรไทยทั้งชายและหญิงอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจที่ผ่านมาเมื่อพ.ศ.2554 (โครงการฯ, 2556, ไม่ปรากฏหน้า) แต่ก็ยังคงเป็นสถิติการอ่านที่มีได้อยู่ในระดับที่น่าพอใจนัก การคัดเลือกบทอ่านที่มีขนาดสั้นจึงเหมาะสมและให้ความพึงพอใจแก่นิสิต ทั้งพร้อมที่จะเปิดใจรับข้อมูลที่อ่านได้ดีขึ้น

นอกจากผลลัพธ์สำคัญคือการใช้การอ่านเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบในการเรียนตามเป้าหมายของการศึกษาวิชาญครั้งนี้แล้ว กระบวนการศึกษาวิชาญด้วยการใช้บทอ่านยังมีผลพลอยได้คือ ทำให้นิสิตได้เรียนรู้และมีประสบการณ์การอ่านที่กว้างขวางขึ้น ทั้งประจักษ์ในคุณค่าอันไพศาลของการอ่าน ดังที่เชมชาติ (รชา, 2551, หน้า 58-61) วิศวกรนักเขียน ผู้ได้รับรางวัลจากงานเขียนหลายเรื่องได้กล่าวว่า “การอ่านช่วยให้พลังในตัวลุกโชนขึ้น...ผมมีชีวิตอยู่ทุกวันนี้ จะว่าเพราะการอ่านก็ไม่ผิด” จึงทำให้เขาเชื่อว่า “การอ่านช่วยเปลี่ยนแปลงชีวิตของคนได้” นอกจากนั้นเขายังค้นพบอีกว่า “เด็กที่เป็นปัญหาใหญ่ของสังคม เช่น เด็กแว่น เด็กสเก็ย หรือเด็กผู้หญิงที่ขายตัว เด็กเหล่านี้ไม่มีใครเสพหนังสือเลยสักคนเดียว คือพัฒนาการทางความคิดไม่มีเลย” เนื่องจากเด็กเหล่านี้ไม่ได้รับการพัฒนาทางความคิดและสติปัญญาจากการอ่านนั่นเอง สอดคล้องกับพระมหาภูมิจัย

วชิรเมธี (3 ทูตแห่งการอ่านกับการกิจเพื่อชาติ, 2554, หน้า 25) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า “การอ่านเป็นเรื่องใหญ่ เป็นเรื่องสำคัญ และเป็นเครื่องมือในการสร้างคน” และถนอมวงศ์ ล้ายอดมรรคผล กล่าวว่า “การอ่านเป็นหัวใจของการเรียนรู้ตลอดชีวิต” เพราะการอ่านเป็นการเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความคิด เกิดปัญญา ที่จะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตและหน้าที่การงาน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้ที่อ่านมากสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกโอกาส (ถนอมวงศ์ ล้ายอดมรรคผล, 2550, หน้า 9) ดังการแสดงความคิดเห็นของนิสิตหลายๆ คนว่า (จากการสอบถามนิสิตที่เป็นกลุ่มทดลองเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2557 หลังจากผ่านการทดลองไปแล้ว 2 ภาคการศึกษา)

“อาจารย์ไม่ต้องเป็นห่วงอีกต่อไปแล้ว เพราะบทความที่ได้อ่าน ช่วยเปลี่ยนชีวิตให้ดีขึ้นมากมาย มีความอดทน และจัดการอะไรหลายๆ อย่างในชีวิตได้ดีขึ้น”

“บทความที่อาจารย์ให้อ่าน ให้ข้อคิด คติเตือนใจตลอดจนเห็นถึงความยากลำบากของชีวิตของหลายๆ คน และวิธีการแก้ปัญหาของบุคคลเหล่านั้น ทำให้น่าข้อคิดเหล่านั้นมาปรับใช้ โดยคิดเสมอว่า แม้จะลำบากแค่ไหนก็ต้องผ่านไปให้ได้ เพราะคนที่ลำบากกว่า เขายังฝ่าฟันไปได้จนประสบความสำเร็จ”

“หลังจากได้อ่านบทความ ทำให้รู้จักวางแผนในการใช้ชีวิต และเมื่อรู้สึกท้อหรือเหนื่อย ก็จะนึกถึงบทความที่กล่าวถึงชีวิตของหลายๆ คนที่แย่กว่า แต่ด้วยความอดทนและพากเพียรก็ทำให้เขาเหล่านั้นประสบความสำเร็จได้ จึงทำให้รู้สึกมีกำลังใจขึ้น”

“รู้สึกภูมิใจที่ได้อ่านบทความต่างๆ ทำให้ทราบถึงแนวทางการดำเนินชีวิตอย่างมีเป้าหมายและมีความอดทนเพื่ออนาคตที่ดีตามที่ได้อ่านเป้าหมายไว้”

“บทความเรื่อง ‘โตโยต้าตีเยี่ยม’ เป็นเรื่องที่จำได้ฝังใจและได้นำมาปรับใช้ในชีวิต โดยนำมาเป็นต้นแบบในความขยันหมั่นเพียร ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ทำให้ผลการเรียนดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด”

“เมื่อรู้สึกท้อ จะนึกถึงบทความที่อาจารย์ให้อ่าน เพราะยังมีคนที่ลำบากกว่ามากมาย เขายังสามารถผ่านมาได้ แล้วทำไมเราจึงจะผ่านมันไปไม่ได้”

“จากบทความที่อ่านทำให้ทราบว่า ทุกคนที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีเป้าหมายในชีวิต จึงได้ตั้งเป้าหมายว่า จะต้องได้เกียรตินิยม ซึ่งตอนนี้เกรดที่ได้เป็นที่น่าพอใจ นอกจากนั้น บทความที่อ่านยังช่วยให้เป็นคนมีความคิดมากขึ้น และมีทิศทางในการดำเนินชีวิต”

“บทความที่อาจารย์ให้อ่านมีประโยชน์มาก อ่านแล้วช่วยกระตุ้นให้มีความสนใจในการต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ และประทับใจทุกครั้งที่นำมาอ่านซ้ำ โดยเฉพาะบทความเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และได้แรงบันดาลใจให้เพื่อนอ่าน ซึ่งเพื่อนบอกว่าบทความเหล่านั้นสร้างแรงบันดาลใจให้เขาอย่างมาก”

ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า การอ่านบทความที่เป็นเรื่องชีวิตจริงของบุคคลร่วมสมัยนับเป็น

ทางเลือกที่น่าสนใจทางหนึ่งในการกล่อมเกลาสรางเสริมคุณธรรมหรือจิตพิสัยที่พึงประสงค์แก่บุคคล และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในวัยที่ต้องการต้นแบบและพร้อมซึมซับเรียนรู้ ดังคำพังเพยของไทยว่า “ไม้อ่อนดัดง่าย ไม้แก่ดัดยาก”

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนสามารถนำกิจกรรมเสริมการอ่านโดยใช้บทความควบคู่ไปกับการสอนปกติ ไปปรับใช้กับรายวิชาต่าง ๆ ที่ตนเองสอนได้

2. ครูผู้สอนสามารถนำเอากิจกรรมเสริมการอ่านโดยใช้บทความไปพัฒนานิสิตที่ขาดความรับผิดชอบได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการนำเอากิจกรรมเสริมการอ่านโดยใช้บทความไปทดลองใช้ในรายวิชาอื่นๆ เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ

2. ควรมีการนำเอากิจกรรมเสริมการอ่านโดยใช้บทความไปทดลองใช้กับผู้เรียนระดับอื่นๆ เช่น ระดับมัธยม หรือระดับประถม

บรรณานุกรม

เกียรติสุดา นาคูน. (2551). การพัฒนาแบบวัดคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ สำหรับนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 3-4. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

เชมชาติ (นามแฝง). (2551). หนังสือดีๆ ช่วยเปลี่ยนชีวิต...ในมุมมองของ “เชมชาติ”. *หญิงไทย*, 33(787), 58-63.

คณินิจ พุ่มพวง. (2546). การใช้กิจกรรมกลุ่มพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

โครงการสำรวจของ สสช. (2556). สสช. N. สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2557, จาก http://service.nso.go.th/nsopublish/themes/files/read_Pocket56.pdfNNT

จริยธรรมและการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. (2551).
ลพบุรี: สำนักผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการที่ 3 ลพบุรี.

จินตวิรรพ แปนแก้ว และชญาณศา เขมทัศน์. (2553). ผลของตัวแบบที่มีต่อการลดความวิตกกังวลของ
นักศึกษาพยาบาลก่อนการศึกษาปฏิบัติหลักการและเทคนิคการพยาบาล. เชียงใหม่: วิทยาลัย
พยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2543). *ทฤษฎีต้นไมจริยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคคล* (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2522). *การพัฒนาจริยธรรม ตำราจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนคริน-
ทรวิโรฒ.

ถนอมวงศ์ ล้ายอดมรรคผล. (2550). *การอ่านให้เก่ง* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: กระดาษสา.

- อิริน (นามแฝง). (2554). “เซเว่นบุ๊ควอร์ด” ประจำปี 2554. สกฤตไทย, 57(2970), 32-34.
- นัยนา หิรัญญูชาติธาดา. (2547). การปรับพฤติกรรมนักศึกษาขาดความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชา เพื่อ
การคำ รหัส 3502 2211 โดยการสอนแบบร่วมแรงร่วมใจและปรับพฤติกรรมแบบยอมรับ.
เพชรบูรณ์ : วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชรบูรณ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พินดา สีนสุวรรณ, ชรินทร์ มั่งคั่ง และสมชาย พุทธศาสตร์. (2542). ความคิดเห็นจริยธรรมในหนังสือพิมพ์รายวัน
และการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรทิพย์ นิมแสง. (2549). การพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม โดยใช้
กระบวนการกลุ่มแก้ปัญหาของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 1. วิทยานิพนธ์
ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ภูเก็ต.
- มาลีรัตน์ เทียมฉัตร. (2547). การปรับพฤติกรรมไม่เข้าห้องเรียน วิชางานไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้นชั้น
ปวช. 1 กลุ่ม 1 แผนกช่างไฟฟ้ากำลังโดยการเรียนการสอนแบบร่วมแรงใจ และเรียนรู้อย่างเป็น
ระบบ. พระนครศรีอยุธยา: วิทยาลัยการอาชีพมหาสารคาม.
- เมธี ธรรมวัฒนา. (2551). การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างความรับผิดชอบและวินัยของนักศึกษาช่าง
อุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ
- รชา (นามแฝง). (2551). หนังสือ : “หนังสือดีๆ ช่วยเปลี่ยนชีวิต”...ในมุมมองของ “แซมชาติ”. หญิงไทย,
33(787), 58-61.
- รัชฎาพร อุทาทิต. (2556). ผลการจัดกิจกรรมสร้างเสริมจิตสาธารณะ โดยใช้ตัวแบบของแบนดูรา กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การศึกษา
ค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- รุ่งฤดี ภูมศรี. (2549). การอ่าน...หัวใจของการเรียนรู้ตลอดชีวิต. วารสารสารนิเทศ, 13(1), 42-49.
- วรกรณ์ สามโกเศศ. (2555). อ่านเถิดชาวไทย. แพรว, 33(782), 261.
- วิไลพร วรจิตตานนท์. (2549). การวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- 3 หุตแห่งการอ่าน กับภารกิจเพื่อชาติ. (2554). Secret, 4(76), 24-29.
- สุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2541). การสร้างแบบทดสอบวัดลักษณะความรับผิดชอบสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี
ที่ 3 โดยใช้การแสดงผลหลักฐานความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น. ปริญญาโท กศ.ม., มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สุพิริยา ผลนาค. (2550). เยาวชนไทยกับการอ่าน. วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ, 6(1), 29-33.
- สุวารินทร์ โรจน์ขจรนภาลัย. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2
โรงเรียนสารสาสน์พิทยา กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
กรุงเทพฯ.
- อนุวัฒน์ คุณแก้ว. (2538). การวัดและการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปริญญา
โท กศ.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อังคณา บุญสีสด. (2551). คู่มือพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1. สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- อารีย์วรรณ เทียวรอบ. (2550). องค์ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Bandura, A. (1969). Principle of behavioral modification. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Bandura, A. (1977). Social learning theory. Englewood Cliffs: Prentice - Hall.

Gordon, J. E. (1963). **Personality and behavior**. New York: Macmillan.

Character Education Partnership. (2005). **The eleven principles**. Retrieved October 12, 2011, from http://www.character.org/site/c.gwKUJhNYJrF/b.993263/k.7.../The_Eleven_Principle.htm